

M A G
Mindennapok Gárdonyiban

III. évf. 6. szám 2009. február

Rácz István Pelbárt

1922 - 2009

Rác István Pelbárt atyára, aki iskolánk lelki vezetője volt, és 2009. február 11-én délelőtt hunyt el. Testét február 16-án helyeztük örök nyugalomra a hatvani úti ciszterci sírboltba.

Rác István Pelbárt ciszterci atyát a zirci főapát úr 2002 augusztusában helyezte Egerbe a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium spirituális vezetőjének. Az atya lelki vezetői munkájáról sokat olvashatunk az elmúlt időszakról készült évkönyvekben és újságokban. Az elkövetkező oldalon - a teljesség igénye nélkül - ezekből válogattunk. Felidézzük ezzel hangját, személyiségét, gondolatait.

A 2002-2003-as tanév évkönyvének 82-85. oldalán olvasható egy bemutatkozó jellegű beszélgetés, amelyet akkori diákok készítettek vele.

Az Alföldön, Kecskeméten születtem, több mint 80 esztendeje. A szüleim egyszerű emberek voltak: édesapám iparos, édesanyám – az akkori szokás szerint – otthon vezette a háztartást, de ha szükség volt rá, szőnyegszövés, perzsaszőnyeg-csomózással segített anyagi helyzetünkön. A gimnázium nagy részét a kecskeméti piaristáknál végeztem. 15 éves koromtól magam is vállaltam munkát, annál is inkább, mert édesanyám meghalt. Instruáltam osztálytársaimat vagy a nálam kisebbeket is. Ekkortájt gondoltam először arra, hogy pap legyek. Ezért is választottam felsős gimnazista koromban a görögöt, és nem a franciát. A gimnázium utolsó két évére Pécsre kerültem, a ciszterci gimnáziumba. Mikor Pécsen a Széchenyi téren megláttam a ciszterciek Nagy Lajos Gimnáziumát, jé – mondom – ez is papi iskola! Szállást a pedellusnál az igazgató úr szerzett részemre, én pedig reggelenként ministráltam, és ezen a címen kaptam tőle a reggelit. Jellemző rá, hogy a szobájában fogyasztott reggelijét osztotta meg velem. Nem voltam kitűnő tanuló, de a matematikát és a fizikát szívesen és könnyen tanultam, és osztálytársaimnak is segitettem.

Érettségi után jelentkeztem a ciszterci rendbe. Ennek már 60 éve, és azóta is jól érzem magam. A Gondviselés jelét látom abban, hogy Pécsre mentem ciszterci iskolába, és megismerhettem a ciszterci rendet. Egyéniségemnek ez a családi szellemű szerzetesrend felel meg legjobban. Más rendben, más stílusban, más szellemiségben élnek. Olyan ez, mint a mezőknek a virágai: mind szép, mindnek megvan a maga értéke, hasznossága; összesítetten teszik ki a mező szépségét. Egy-egy szerzetesrend más szín ebben a virágos mezőben.

A novíciátusban ismét a legkisebbek, legfiatalabbak voltunk és éreztük azt a szeretetet, amivel körülvettek minket. Nem volt minden szabad, hiszen megvolt mindenkinél a napirendje: mi, újoncok nem érintkezhetünk a klerikusokkal, a felszentelt papokkal, hanem csak azokkal, akik tanítottak bennünket. Csak karácsonykor és húsvétkor nem volt meg az elkülönítés, akkor lehetett kommunikálni akárkivel. A teológiát 5 év alatt végeztük el, aztán pappá szenteltek – engem 1947. június 24-én –, és úgy kerültem be az egyetemre matematika-fizika szak-

ra. A szakvizsgát letettem ugyan, de 1950 nyarán a Rend feloszlásakor az egyetem befejezéséhez a gyakorló év még hiányzott.

A szétszórás utáni életéről:

A szerzetesrendek feloszlása után, a szétszórás „szokatlan” helyzetei változtatták meg életformánkat... Badalik Bertalan veszprémi püspök úr – Endrédy Vendel apát úr ajánlására – zirci káplán-hitoktatónak átvett, majd 1951 őszén a szomszéd nagyközségbe, Nagyesztergárra helyezett plébánosnak. Innen 1953 márciusában volt plébánosommal, az akkor már státuson kívüli tisztelt és szeretett Kukoda Miklós atyával börtönbe „diszponált” az uralkodó hatóság. Elég sokra ítélték, de nem kell azt komolyan venni, mert a nagyolás jellemző volt arra az időszakra. 12 évet kaptam, később a fellebbvitelin ezt csökkentették 7 évre, majd az 53-as amnesztiával harmadolták, így 4 és fél évet töltöttem volna börtönben, de 56 júliusában szabadultam, három év és 3 hónap börtön után, így sokkal kevesebbet töltöttem le. Utólag – bár nem vágyik oda senki sem – nem cserélném el, mert ott is sokat tanultam és tapasztaltam: emberismeretet, mert ott nem lehetett kétszínűsködni. Aki tisztességes gondolkodású, az tisztességes, de aki nem, az nem tudja magát sokáig tartani, nem úgy, mint a civil életben. A börtönben megismertük egymást, egymás viselkedését, gondolkodását, nemcsak velünk szemben, hanem az eszméivel szemben is.

A börtön után civil munkát kaptam, habár papi munkát is mindig végeztem, de „társadalmi munkában”. Ahol elfogadtak, ott kisegítettem. A szintén 56-ban szabadult, Endrédy Vendel apát úr ajánlására Pannonhalmán, a szociális otthonban vállaltam könyvelői állást. Ott csöppentem bele a közgazdasági és könyvelői munkába. 5 és fél évig dolgoztam ebben a szociális otthonban, ekkor a szükséges tanulmányokat – mérlegképes könyvelői, az államháztartási ismereteket – is elvégeztem. Majd 1963-tól Pestre kerültem az Országos Mentőszolgálatba. Itt beruházóként dolgoztam több mint tíz évig. A széktől a repülőgépig mindenféle beszerzéssel kellett foglalkoznom, és a beruházás minden ága, így a mentőállomások építésének lebonyolítása is a feladatom volt. Az egri mentőállomás beruházója is én voltam, ennek már 32 éve. Akkor minden héten jártam Egerben, és valamelyest már akkor megismertem a várost.

1973-ban egy olyan vállalatba kerültem, amely munkásszállásokat épített és tartott fenn. Ez is elvett 10 esztendőt. Közben népi ellenőr is voltam.

1982-ben mentem nyugdíjba, és kerek 20 éven át mint „nyugdíjas” a Katolikus Egyházi Szeretetszolgálat hívására, társadalmi munkában kamatoztattam az évtizedek során tanultakat a szociális otthonok létesítésénél. Ekkor ugyanis már kezdték megengedni, hogy a Szolgálat otthonát építsen sérült gyermekeknek, időseknek, később már civileknek.

1989–90-től adta meg az állam azt a lehetőséget, hogy a szerzetesrendek újra indulhassanak. Ekkor is a Szeretetszolgálatnál tevékenykedtem, de már hivatalosan is kaptam papi megbízást: egy budai kápolna dolgait látom el még most is. Most a főapát úr ideküldött Egerbe. Sajnos

az idős szerzetesek egyre fogynak, a fiatalok jelentkeznek ugyan, de nem olyan nagy a teherbíró képességük, és egyébként is lassabban tanulnak. És bizony otthonról sem kapnak olyan elindítást, hogy több kitarásuk legyen. Csak lassan növekszik a fiatal rendtagok száma.

Hogyan döntötte el Pelbárt atya, hogy szerzetesként kívánja életét folytatni?

Erre nagyon nehéz válaszolni, mert ezt nem mindig érzi az ember. Nekem már korán volt ilyen szándékom, de erről nem beszéltem senkinek, még Pécssett sem. A paptanárok sem kérdezik azt meg a diákoktól, hogy pap akarsz-e lenni, legfőljebb imádkoznak érte, ha úgy látják, hogy ez a fiú az ő ítéletük szerint alkalmas a szerzetesi hivatás betöltésére. Az imádság a legjobb eszköz, mert amikor imádkozom valakiért, akkor nem beszélem rá, hogy tegyen meg valamit, a döntését nem befolyásolom, és mégis a Jóistennél igyekszem közbenjárni. Minden biztonnyal imádkozott értem az édesanyám is, amíg élt, de sosem beszéltünk erről. Ez az egyénnek a dolga. Az ima segíti az embert, de nem úgy, hogy rábeszéli valamire.

1950-től a civil tevékenységem is ciszterci élet, mert amikor mi ünnepélyesen örök fogadalmat teszünk, akkor örömmel fogadjuk el, hogy erre a hivatásra eljuthattunk, és Istennek elkötelezhettük magunkat. Ez a fogadalom – amikor a keretek megváltoznak – akkor is fogadalom marad, mert az Úristennek szól. A körülményeim ugyan 1950-ben megváltoztak, mert addig a Rendben az embernek nem kellett gondoskodnia magáról. Amit dolgozik a szerzetes, azt a Rendnek dolgozza, amit szerez, azt a Rendnek szerzi. De a szétszórás után magamról kellett gondoskodnom. A lényeg azonban így is megmaradt. Az ember végzi a feladatát napról napra. Nem az a fontos, hogy milyen keretben élünk, hogy nehéz-e vagy sem, hanem az, hogy van-e erőnk hozzá. Más körülmények között más volt a kísértés, de megkaptuk a kegyelmet ahhoz, hogy szabad akarattal és élő hittel feldolgozzuk, és ezért nem nehéz a szerzetesi élet. Kifelé ez talán nehezebbnek is látszik. Mindez attól függ, hogy mennyi az erőnk. Lehet, hogy nekem ötkilós csomagot kell cipelnem, de nehéz, míg a másoknak az ötven kiló is könnyűnek látszik. Nekem a hivatásomhoz való hűség nagyon fontos, mert ezen keresztül a Jóisten mindig megsegített. Nem kényszerből, keservesen, hanem mindig vidáman végzem a munkámat. Mindenhol tudták, hogy pap vagyok, és hogyan viselkedjenek velem, de én is mindig tudtam, hogyan kell nekem viselkednem. Itt is a hivatásomnak eddigi útjához közel vagyok. A tanításhoz nem, abból már kiöregedtem, de a nevelésből talán még nem. Kívánom a diákoknak, hogy szüleiktől kapják meg a bölcs szeretetet. Nem az a jó, ha mindent megkapunk, ha mindent elnéznek nekünk, hanem ha kell, figyelmeztessenek, ha kell, fegyelmezzenek meg. Ezt ti vegyétek ajándéknak, mert később látjátok ennek a hasznát, amikor szükségetek lesz az akaraterőre. Mert akarat, jószág és önfegyelem nélkül a tudás sem sokat ér. Arra vigyázni kell, hogy az erejét mindenki megfelelően ossza be, semmiből nem jó a túlzás. Kedvességgel, szolgálatkészséggel örömet tudunk okozni másoknak, és ezáltal a mi örömünk is teljessé válik.”

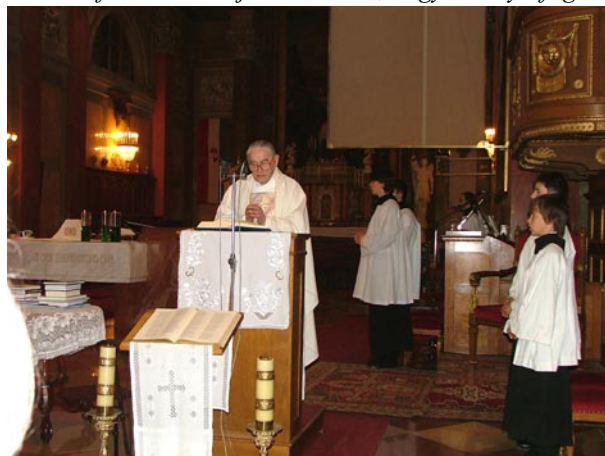
Pelbárt atya rendszeresen tartotta a Veni Sancte, és a Te Deum szentmiséket. Most a prédikációiból idézzünk néhány gondolatot.

„Kedves ifjú testvéreim és kedves felnőtt szülők! Az új iskolai év feladataira felkészülöben, tudatosan határozzuk el, hogy a gonosz lélek mindenfajta elcsábító kísértéseit - akárkitől és akárhonnan indulnak is el felénk -, tudatosan és határozottan kerüljük ki, utasítsuk vissza, és a Szentlélek Úristen igazságait kövessük éppen az ő megvilágosító, erőssé, valóban bölccsé, életrevalóvá tevő kegyelmi ajándékainak segítségével.” (2002/03-as tanév évkönyve, 21.old.)

„Ne higgyétek, hogy elegendő, ha csak egyszer álltok itt az oltár előtt, s kéritek a Szentlélek segítségét. Annyiszor és úgy kell ezt elvégeznetek, ahogyan az egy hívő lélektől illik. Úgy kell végeznünk az Istenhez fordulást, mintha a barátunkhoz vagy a szüleinkhez fordulnánk, hiszen Atyánk Ő a mennyben, akinek gondja van ránk, aki akarattal és értelemmel bíró embernek teremtett, hogy küzdjünk meg, és érdemeljük ki földi életünk jutalmát nemcsak a földi vágyak beteljesüléseként, hanem az elnyert örök élet jutalmaként is. Amen.” (2003/04-es tanév évkönyve, 22.old.)

„De hát mi is az életünk? Testvérek, az élet egy út. Szép és fárasztó út. Van benne öröm, és vannak benne nem könnyű feladatok is. Sőt, többségében ezek fordulnak elő benne. S meddig járunk ezen az úton? Mondhatja valaki, hogy addig, míg meg nem halunk. A mi utunk azonban nem a halál felé visz minket, mert a halál földi életünk szükséges, befejező pontja, de nem a végpontja. Ha az volna, akkor teljesen felesleges lenne életünk, hiszen nem látunk benne értelmet. A mi életünk az élet teljessége felé halad, amelyben a halálunk csak egy átléphető pont. A létünk nem olvadhat bele a semmibe, mert ha így lenne, életünk értelmetlen volna. Nem lenne értelme a megszületésünknek sem. Az észszerű út – amelyik a miénk – a cél irányába halad. Amióta tudatában vagyunk életünknek, erre kell irányítsuk magunkat.” (2007/08-as tanév évkönyve, 27.old.)

„Örökké való Isten! Amikor megköszönjük, hogy a tanévnek a végére értünk, megállunk előtted. Itt állunk a diákokkal s sokuknak a szüleiével és számot vetünk az elmúlt idővel. De számot tudunk-e adni arról, hogy milyen jótéteményekkel akartál elhalmozni bennünket? Milyen nehéz is felmérnünk ajándékaidból, hogy mennyit fogad-

tunk el, s mennyivel nem is törődünk. Nem panaszkodhatunk, s nem elégedetlenkedhetünk, s ha a köszönetünk kevésre sikerül is, csupán rajtunk múlik.” (2007/08-as tanév évkönyve, 234.old.)

Az évkönyvek lapjain látható, hogy a Pelbárt atya a fogadalomtétel, a ballagás és a Szent Erzsébet-napi ünnep alkalmával is többször szólt a diákjainkhoz. Ezenkívül négy nagyobb tanulmányt is olvashatunk tőle: a „Keresztény értékrend” (2003-04-es tanév évkönyv 200- 207. old.), „Lelki nap” (2004. dec. 13. 2004-05-ös tanév évkönyv 61- 66. old.) „A szentmise áldozat” (Uo. 162-170.old.), „A nevelés” (Uo. 171-174. old.)

2009. febr.16-án Pelbárt atya lelkiüdvéért mondott gyászmisén a következő könyörgésekkel fohászkodtunk érte Urunkhoz:

„Fölszentelt szolgád életében oly sok áldozatot mutatott be másokért, vedd most kedvesen az érte bemutatott áldozatunkat!

Fölszentelt szolgád életében oly sokakat tanított az örök élet ígéire, jusson el Hozzád, aki Téged oly buzgón hirdetett!

Fölszentelt szolgád szeretettel kormányozta népedet a Te útjaidon, vezesd be őt a boldogság honába!

Fölszentelt szolgádnak, akire sokat bízál, légy irgalmas bírója, s rövidítsd meg szenvedései idejét!

Szeplőtelen Szűzanyádnak, égi édesanyánknak közbenjárására, akit ő mélységesen tisztelt, add meg neki az örök élet jutalmát!

... a kommunista diktatúra áldozatainak emléknapiján a megkeserítettek, a meghurcoltakra, a jogfosztottakra, a meggyilkoltakra.

A 2002-2003-as tanév évkönyvének 41-44. oldalán olvasható „Még álmunkban sem lehettünk nyugodtan.” címmel Rácz István Pelbárt atyának a visszaemlékezése a kommunista diktatúra áldozatainak emléknapiján tartott.

„Az én csupán 39 hónapnyi honi börtöneinkben tapasztaltakból kívánok mozaikokat kiragadni.

1953 márciusában vitt el a rendőrség az egyik Zirc-közi községből, ahol hitoktató és plébános voltam. ... nem volt félni valóm. Bár tudtam, hogy a legbecsületesebb emberbe is bele tud-

nak kötni. Sőt, közülük sokakat utáltak, mert ellentétben álltak velük. - Akiknek nincsenek erkölcsi normái, gát lástalanul cselekszenek, nem gondolnak, nem törődnek tetteiknek hatásával. ... a veszprémi rendőrkapitányság fogdája vittek ... a börtönben tanácsos bizalmatlannak lenni, mert nem tudja az ember, ki közülük a „beépített”. ... A börtönökben abban az időben az élmezőny külön-
böző szinten gyenge volt. Akkor még sok évig a börtön nem szanatórium volt, mint mostanság, tévével és ilyen-olyan követelőzéssel, hanem büntetés-végrehajtó hely. ... A kihallgatások befejeztével átadtak az ügyészségnek, ahonnan a Markó utcába továbbítottak.

A Markó utcai ügyészségen különösen gyenge volt a koszt. A reggeli – országsherte – talán 4 dl fekete (pót) kávé, benne bróm nyugtatóként, és vele együtt kaptuk meg az egész napi (25 dkg barna) kenyéradagot. Gyakran kaptunk savanyított káposztát főve, de az még rántást sem nagyon látott. Többen szédelegtek, amikor a zárkában le-
hajoltak az ágyról, s akkor is, mikor reggelente le kellett mennünk az udvarra, s ott libasorban sétáltunk félórányt (hátrattett kezekkel). Az udvar közepén állt a levezető fegyőr, az udvar négy sarkán a toronyban is 1-1 ór. ... A zárkák – még az úgynevezett magánzárka osztályoké is – tömve voltak: 12-en emeletes ágyakon feküdtek, de éjszaka a földre is tettek szalmazsákot, nemegyszer 24-en zsúfolódva egyetlen zárkába. Nappal a szalmazsákot a fal mellett körben egymásra tettük, és azokon ültünk. ... Elítélésünk előtt a saját ruhánkat használtuk. Volt, aki ha hozzájutott egy egész „spanglihoz” (cigarettahoz), képes volt az napi egész kenyéradagját vagy az ingét odaadni érte. Íme a kétszeresen rabok. ...

1953. június 24-én (szentelés napján) ítélték el

12 évre. Július 26-án vittek vissza vonaton Veszprémbe; „rangomhoz illően” (a 10 év fölötti elítéltnak járó) vándorvasban: a bal lábam és a jobb kezem volt összebilincselve. Innen aug. 9-én vitt el az ÁVH. Ez a szervezet a többitől eltérően és függetlenül működött. Itt aztán megkaptuk a magánzárkát: az éppen kb. 180 cm széles és 350 cm hosszú volt. Éjjel-nappal égett benne a villany, mert ablaka nem volt. Bútorzata 1 db lebetonozott, kb. 65x180 cm acélszerkezetű faficcs, megemelt fejrésszel, egy pokróccal. Aug. 9-én fáztam benne, (noha nem vagyok fázós), de decemberben sem fáztam jobban.

Napirendünk: reggel valamikor az ör felszólítására 1 óra séta a zárkában. Ezután egyenként kiengedtek a bádorgvályús mosdóba. Itt egyetlen törölköző szolgált valamennyiünk számára. Utána: „Ülj le!” (a prices végére). Este valamikor 1 óra séta a zárkában. Ezt követte a „hipis”, azaz a motozás. ... Amikor minden zárkában végzett, „lefeküdni!” felkiáltással zárta a napunkat. A „sfláfcsermónia” nagyon egyszerű volt, az ember lehúzta a cipőjét, és lefeküdt úgy, hogy kezei a takarón kívül maradjanak. ... Ezt a napirendet a napi háromszori étkezés „zavarta meg”: reggel a már említett nemzetinek mondható pótkávé kenyérrel, délben az ebéd – ezen az ÁVH-s smasszerok ebédjéből egy fogás értendő, de hús nélkül. A vacsorára már nem emlékszem, hogy miféle volt. Valójában ott és akkoriban elégséges volt. A személyi felszerelés mindössze egyetlen zsebkendő, mert a cipő fűzői, sarokvasa, a nadrág szíja, alsónadrág madzagja, gumija, papír, ceruza és bármi egyéb elvéve és leltárba téve. ... Abban az évben már nem verték a rabokat, hanem „rohasztottak”, mert rájöttek, hogy sokan – nem szellemi típusúak – nehezebben viselik a semmittevést, és hamarabb vallanak, csak kikerüljenek ebből a heteken át tartó némaságból. ... December 18-án befejezték vallatásaimat, és visszaadták leltár szerinti dolgaimat: a gatyamadzagot, a cipőről leszedett orrvasat, stb., és visszavittek oda, ahonnan behoztak: a Megyei Ügyészség börtönébe. Csak később jutott a tudomásomra, hogy kik voltak rendtársaim közül velem egyidejűleg a az ÁVH „vendégei”. Az a társam is itt volt, akit velem együtt kapcsolt le a rendőrség. Amikor szabadulásunk után egy-két évvel találkoztunk és beszélgettünk, akkor mondta el nem akármilyen lelkipásztori munkáját. A zárkák egyformák voltak. ... Egész nap prices végén kellett ülnie...Egyik napon – ráérvén – halkan kopogtatni kezdett a priccse mellett falon És jött rá a visszakopogás.... Mivel a társam cserkész is volt diákkorában, morzézni kezdett a falon. A szomszédja is ismerte a morze-jeleket, így válaszolt neki. Lassan lehetett haladni e társalgási móddal, de idejük mindkettőjüknek volt... Megismerkedtek annyira egymással, hogy a szomszédja a fal morzézás útján elvégezte a szentgyónást, és ugyanezen a módon jutott a feloldozáshoz is. Az Úr útjai ezerszer és ezer módon mutatkoznak meg. Itt így.

A veszprémi börtön csak 1954. márc. 8-án küldött el a „nagy házba”, azaz a letöltőházba, Vácra. ... Vác az egyik politikaiakat fogva tartó országos intézmény volt. Tudtommal akkoriban 41 pap volt Vácott, közülük éppen 10-en voltunk ciszterciek... Csak szabadulásom után

több évvel értesülhettem arról, hogy Endrédy Vendel apát urunk is Vácott volt abban az időben, de ő titkos lévén, kölcsönösen nem tudhattunk egymásról.

Elég alapos orvosi vizsgálat után tízünket Oroszlányba vittek bányamunkára. 1500-1600 rab dolgozott itt, két aknára jártunk. Egyetlen „solni” (8 személyes lift) szállította le a két akna dolgozóit, mert a föld alatt kellett átgyalogni a távolabbi aknába. Ezért az ide beosztottak pl. a reggel 6 órakor kezdődő műszakhoz 3 órakor keltek, és „falézelés-vorlesen” (névsor-törzsszám) olvasás után ők szálltak le és gyalogoltak át kb. 2 km-t, majd leültek a vágatban, és vártak a 6 órai munkakezdésre. A közelebbi járók 4-kor keltek.

Ebben a táborban fejedelmi volt az élelmezés. Rabok főztek, és nem volt mód a nyersanyag meglopására. ... Erre Oroszlányban nem volt szükség. Annál jobban rászorultunk a kiegészítésre Tatabányán, ahol pont 1 évet húztam le. De közben Márianosztrán is töltöttem félétet fegyelmissel, mert Oroszlányban a szobánkban (4 db. 45 ágyas szoba volt egy barakkban, középen a megfelelő vizesblokkal) felfedtek egy „vamzert” (besúgót). Nem részletezem. Ezért a szobagazdát, a szobairnokot és még kettőnkét másnap elvittek Nosztrára. Átadáskor felolvasták a körletparancsnoknak fegyelminink okát: munkamegtagadás! Előző napon még dolgoztunk délutános műszakban. Le kellett tölteni... Ezt annak illusztrálására közlöm, hogy látható legyen, amikor úgy látták jónak, gátlástalanul hazudtak, a valósággal mit sem törődve. Korábban is, később is sok esetben, akárcsak kint a szabad világban – azóta is tapasztaltam. ...

Arról a korról, amelyikben nagyszüleitek – sokszor keservesen kínlódva – éltek, mert kifosztották sokukat a vagyonukból, meghurcoltatásban lehetett részük úgy, hogy senkihez sem fordulhattak, egyedül az Úristenhez. Ő sok hozzáfordulónak adott erőt, hogy egészségben, lelkiileg is egyensúlyban maradva éljék át azokat az évtizedeket. Míg az Istent nem ismerők, el nem fogadók közül, hitük hiányában sokan váltak ronccsá, vagy öngyilkosként pusztultak el.”

Részletek a 2008. december 19-i lelki nap előadásából

Részlet *Kerényi Lajos* atya 2008. 12. 09-én iskolánk karácsonyi lelkinapján, elmondott előadásából.

1947-48-ban még kisap koromban a rendi előjárónk azt mondta négyünknek, hogy az Actio Catholica 5000 levelét hordjuk szét. Megcsináltuk, rájöttek, s az egyik éjjel megjelentek a piarista rendházban, s egész éjjel kihallgattak. Aztán hamarosan beidéztek a Markó utcába. Lénárd Ödön piarista atya - mint az Actio Catholica titkára - volt a fővádlott. Bevitt a masszer egy

szobába, ahol ült az atya összekötött kézzel. Ott volt még egy nyegle, ember, ki pökhendi módon kérdezte:

„-Ismeri maga ezt az embert?”

„-Igen, a rendtársam.”

Később tudtam meg, hogy ő volt Olti Vilmos, a vérbíró. Az atya 18 évet kapott, engem is elítéltek.

Tavaly februárban jártam a kórházba. Az egyik ágyon egy nagyon öreg ember feküdt. Odaültem mellé, megérintettem a kezét:

„-Nem ismerjük egymást, Lajos atya vagyok. Idejárom már régóta ...”

Erre az ember izgalomba jött, nem küldött el, hanem kért, hogy segítsék neki felülni.

„-Pap ... nem mindig úgy volt, ahogy én akartam.”

A végén kiderült, hogy érzi, hogy az életében nem volt minden jó. Mondtam neki:

„-Bizony, így van ez! Engem is üldöztek.”

Erre vállamra teszmindkét kezét, s kérdi:

„-Mondja mi a véleménye Olti Vilmosról?”

„-Az igen! A vérbíró, hány embert halálra ítelt. Mind-szentyt, engem!

-Ne mondja, hogy vérbíró!! Én vagyok Olti Vilmos!”

S a nyakamba borul, s zokog, hogy irgalom. S nem mondtam neki, hogy bezzeg, most meg jössz, te kis nyegle. A kereszténység nem ilyen. Megkapta a feloldozást, a beteg-gek szentségét, s rám borult, azt mondta:

„-Most már minden rendben van.”

Igen. Én is majdnem sírtam. Hát ilyen a Jóisten, mert minden embert üdvözíteni akar. Így van igaza Jézusnak, mert azt mondta: „mikor felemelnek a földről, mindenkit magamhoz vonzok.” S íme, ez így van. Amen.

Koncepció per: Olyan bírósági eljárás, amelynek nem a bűncselekmény felderítése és a bűnös megbüntetése a célja, hanem a politikai szándékok bírói eljárás során való érvényesítése. Ehhez szükséges a vélt tényállás, a vádlott beismerő vallomása (Mindkettőt a nyomozóhatóság készíti.), továbbá a bírói függetlenség elveinek és gyakorlatának megsértése. A gyakorlat kidolgozója A. J. Visinszki volt, aki 1935-től a Szovjetunió főügyésze volt.

Magyarországon a szocializmus évtizedeiben rendszeres gyakorlat volt a koncepció peres alkalmazása. Az „ötvenes években” hírhedt bírók voltak Jankó Péter, Jónás Béla, Major(Maróthy) Ákos, Papp Ervin és Olti (Obetko) Vilmos. Ő volt az, aki ítélkezett a Mindszenty-perben, a Nitrokémia-perben, a Pócsperri-ügyben, a MAORT-perben és a Standard-perben. A Kádár-korszak jeles bírái pedig Borbély János, Gyepes István, Lee Tibor, Tutsek Gusztáv, Vida Ferenc voltak.

Actio Catholica: A katolikus világiak egyházukért végzett munkáját összefogó szervezet. XI. Piusz pápa kezdeményezésére alakult meg. Magyarországon 1925-ben alapították. Titkára 1945-től Lénárd Ödön piarista szerzetes. 1948 tavaszán, az egyházi iskolák államosításának politikai küzdelmeiben mozgósította a keresztény társadalmat. Ezért a szervezetet betiltják, az atyát, letartóztatják, és 6 évre ítélik, de 1953-ban a börtönből szabadul. 1961-ben, majd 1967-ben újra elítélik. Utóbb izgatás és összeesküvés vádjá miatt 19 évet kapott. 1977-ben VI. Pál pápa közbenjárására szabadult. 1991-ben rehabilitálták. Az atya 2003-ban hunyt el.

*Részletek a 2009. február 25-én,
az ez évi emléknapon tartott előadásból*

amelyet dr. Hajdú Mária, a Hortobágyi Kényszermunka-táborokba Elhurcoltak Egyesületének titkára és Bánhidya Attila az egyesület tagja tartott.

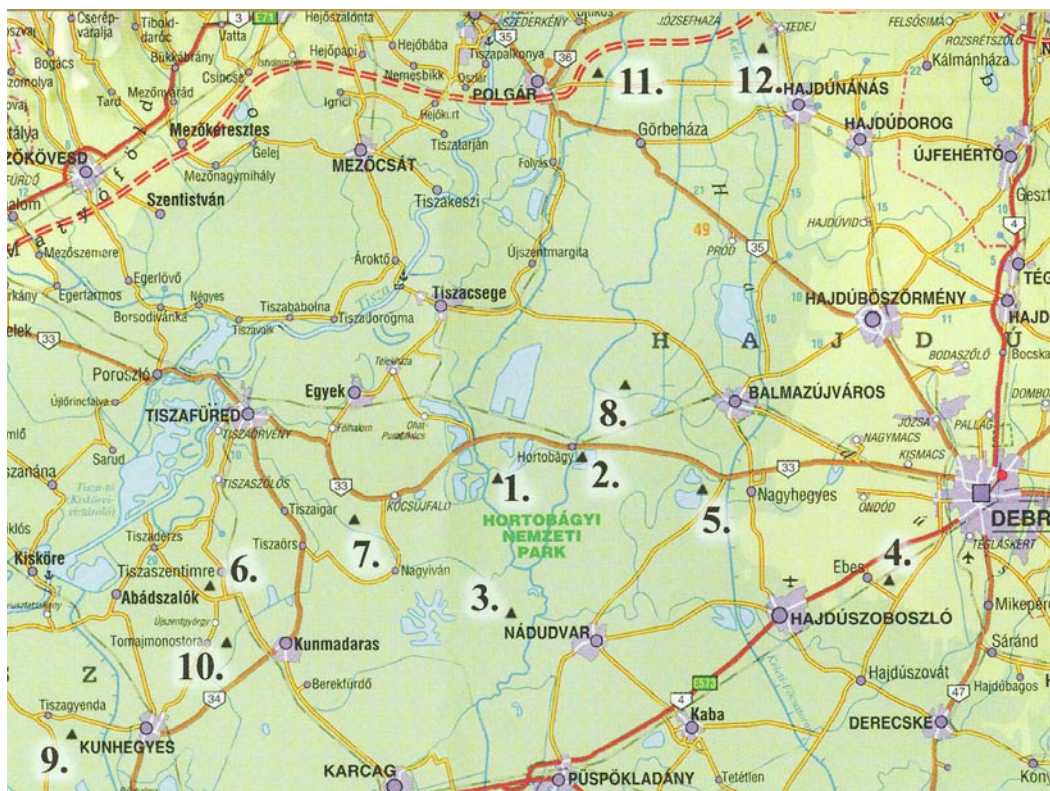
Dr. Hajdú Mária: A magyarországi internáló táborokról szeretnénk beszélni, mert erről, rólunk nem beszélnek a televízióban. Rólunk, magyarokról, akiket saját hazájukban békeidőben családotul három és fél évre internáltak.

A Hortobágyon 1950-ben az akkori hatalom 12 tábor létesített. A békés otthonokban éjszaka megjelentek az ÁVO-sok, a gyerekeket a falhoz állították, a szülőknek 15-20 percet adtak, hogy összepakolhatnak, mert az otthonukat el kell hagyniuk. Ott kellett hagyni egy élet munkáját, a marhavagonokban vittek el bennünket a Hortobágyra. Ha ott jártok, nézzétek meg a templom falán a márványtáblát, amelyen megörökítettük a táborok nevét, és tervezzük, hogy felírjuk a 10 000 internált nevét is, mert szeretnénk megmutatni az arrajáróknak, hogy mit művelt a kommunizmus ártatlan magyar emberekkel, gyerekekkel, akiket bűn nélkül, tárgyalás nélkül deportáltak a Hortobágyra.

Bánhidya Attila: 1960-ban a Dobóban érettségiztem, de pár hónapot ebbe az iskolába is jártam, a jelenlegi igazgatói iroda volt az osztálytermünk.

Az ötvenes évekre az országban már nem voltak arisztokraták, nagybirtokosok, nagykereskedők. De létezett a nemzeti keresztény középosztály népes tábora, amihez közületek is sokan fognak majd tartozni. - Remélem, már ti is érzitek, hogy hová kell tartoznotok. - A rendszer e réteget el kívánta tüntetni, de úgy, hogy haszna legyen belőle. Ezért hozták létre ezeket a kényszermunkatáborokat, ahol az állami gazdaságban dolgozni kellett. A deportált családok vagyonát az akkori világra jellemző módon elkobozták, soha semmit vissza nem kaptak. A deportálás fenyegetést jelentett az ismerősöknek, a barátoknak, a rokonoknak, hogy bárki bármikor sorra kerülhetett. Az ingyenmunkával pedig átgondolatlanul számoltak, mert kitalálták, hogy gyapotot és rizst kell termeszteni.

1951-ben Budapestről 14-15 000 embert vittek el. Minket Miskolcra 1952. június 25-én „véletlenül” vagoníroznak be, mert a házban - ahol albérlőként laktunk

Magyarázat a fenti térkép táboraihoz:

1. Árkus (Szásztelek)	1950-53	706 fő
2. Borsós (Hortobágy)	1952-53	830 fő
3. Borzas - Mihályfalva (Nagyiván, Nádudvar)	1950-53	421 fő
4. Ebes (Ebes)	1951-52	910 fő
5. Elep (Nagyhegyes)	1951-53	1049 fő
6. Erzsébet-tanya (Tiszaszentimre 9-es)	1950-53	497 fő
7. Kócspuszta (Tiszafüred)	1950-53	626 fő
8. Kónya (Balmazújváros)	1950-53	512 fő
9. Kormópuszta (Tiszaagyenda - Kunhegyes)	1950-53	249 fő
10. Lászlómajor (Kunhegyes)	1950-53	278 fő
11. Lenintanya (Polgár)	1950-53	530 fő
12. Tedej (Hajdúnánás)	1951-53	674 fő
Becsült teljes táborlétszám:		10 000 fő

négyen - egy katonatiszt lakott. Édesapám ludovikás főhadnagy volt, így minket is elvittek. Az öcsém 6 éves volt, én 10. A kitelepítések egy része nyáron volt, mert a család „eltűnése” magyarázható volt azzal, hogy biztosan „nyaralnak”.

Az öcsémmel 4 hónapig voltunk kitelepítettek, mert a nagyszülők nagy nehezen elintézték, hogy ismét iskolába járhattunk. S amikor először az osztályban megjelentem október végén, a társaim megtapsoltak, de a tanár azt mondta, hogy mivel kitelepített vagyok, sohasem lehet jobb jegyem hármasnál. Nem is lett.

Mária viszont három és fél évig volt a Hortobágyon. Ő nem volt olyan szerencsés, mint én.

Dr. Hajdú Mária: A déli határ melletti faluból, ahol laktunk 5 családot vittek el. Édesapámnak volt 25 hold földje, s még kocsmáros is volt. Tekintélye volt a faluba. A téesz szervezésnél senki sem akart belépni, s hogy megfélemlítsék a többieket, elvitték Hajdú Vincét, a fe-

leségét meg három gyermekét.

A marhaszállító vagon egyik felében az egyik család, a másikon pedig mi öten. Nem mondták meg, hogy hová visznek, mi azt hittük, hogy a Szovjetunióba. A születésnapunkon, június 24-én állt meg a vonat Tiszaszentimrénél, ott kipakoltunk. Az állami gazdaság kocsijai vittek bennünket a 9-es táborba, az a Pallavicini örgróf birtokán egy magtár volt. 10 km-es körzetben még tanya sem volt. A magtárban, ahol laktunk, 50 centis hely jutott a szalmán egy

embernek. Az öregebbek a földön, a gyerekek a padláson. Még sötétben ébresztettek, sorakozó, számlálás, aztán indítottak lovasrendőr kísérettel dolgozni télen, nyáron, minden nap. A testvéreimmel mi vizet hordtunk, s például borsót szedtünk. Mindenkinek dolgozni kellett.

A táborban nem voltak irataink. Volt egy rendőrőrs, és gyakorlatilag százan voltunk „egy szobában”. A marha- és birkaistállóból kiszedtük a trágyát, szalmát hoztunk, s az volt a fekvőhely. Lavórba mosokodtunk a sarokban két pléddel lefüggönyözött részen. Sorba kellett hozzá állni. A főzést először téglákra rakott egyéni tűzhelyeken végeztük, majd katlanokat készítettünk, és üstöket vásároltunk. A főételek borsó, répa, lórépa, cékla voltak, tejet nem láttunk. Volt egy bevásárlókocsi, amelyben az élelmet hozták a táborba, s a főzés után ezzel hordták ki az adagokat a munkahelyre, olykor több kilométerre. Volt egy csajkánk, abba kaptuk az adagokat. Állandó felügyelet alatt voltunk, még a wc-re is kísérték, nehogy megszökjünk. Amikor meghalt valaki, az ételszállító kocsiba dobták be, s úgy vitték a temetőbe, hogy még ki se kíséreltük ...

Bánhidya Attila: A halottakat nem a táborban temették el, hanem a közeli településen. Így a sírokhoz mi nem mehettünk el, mert a tábor elhagynunk nem lehetett. Gépisztolyos örök vigyáztak ránk.

A kipucolt hodályokban természetesen nem volt fűtés. A mosakodás pedig azt jelentette, hogy nem lehetett rendesen mosakodni, meleg víz csak akkor volt, ha tudtunk melegíteni. Kályhánk, tüzelőnk csak akkor volt, ha kintről küldtek. Szüleim levélben köszönik a nagyszülőknek, hogy szívet küldtek, de ez nem tarthatott sokáig. Így télen a szárított tehéntrágya volt a fűtőanyagunk. Előfordult, hogy nádat és lehullott gyallyakat szedtünk

össze, de a rendőrök meglátták. Szálanként, órákon keresztül vissza kellett vinni az embereknek, mondván „a nép vagyónát ezek a rohadtak nehogy eltűzeljék.”

Amikor a nyár közepén az embert felzavarják álmából, hogy pakoljon, mert elviszik, nem tudja végig gondolni - mert nem mondták, hogy hova viszik, és meddig lesz ott -, hogy mit vigyen magával. Általában nyári ruhában érkeztünk meg. A fogadásnál tartottak egy dörgelemes beszédet, amelynek röviden az volt a lényege, hogy „itt fognak megdöglenni”. Aztán kiállították a katonaviselteleket s a tiszteket, s édesapámat megbízták, hogy szervezze meg az életet ott, ahol nem lehet élni. Ősszel olyan sár lett, hogy az ember kilépett a cipőjéből, mert a sár úgy megfogta. Két ember jutott egy fekvőhelyre, a vaságy alatt volt az a holmi, amit magunkkal hoztunk, vagy ami megmaradt belőle, mert sok az időjárás miatt tönkre ment belőle. A mi táborunkban volt néhány ház és egy kisbolt, ahol konzerveket tudtunk venni. A munkáért napi néhány forintot kaptunk, de az ebéd 2.50-be került. Így rendszerint egy ebédet ketten ettek. Aki nem tudott dolgozni - a 80 éves öregek és a csecsemők - a táborlakók gondjaira voltak bízva. A reggeli cikória kávéból készült lötty volt, a vacsora tea egy kis kenyérrel. Aunkaidő reggel 3, fél 4-től este 8-ig tartott.

Dr. Hajdú Mária: 15 deka kenyér volt a napi adag, s az aratók kaphattak hozzá egy kis szalonnát is. S amikor a testvérem megitta az én feketekávémat, délig nem volt mit ennem. Aztán megengedték, hogy építhetünk magunknak házat. Vályogot vetettünk, bevittük a pricsceket, a kemncébe rizsszalmával tüzeltünk, de a lakások állandóan nedvesek voltak. A táborban orvos nem volt, a betegeket az egészségügyi végzettségűek gyógyították. A nagyon súlyosakat a közeli kórházakba vitték. Mi, gyerekek szerettünk volna játszani, de az állandó munka után fáradtan már nem volt se erőnk, se lehetőségünk. Ilyen körülmények között állandóan vártuk a szabadulást.

A táborokat folyamatosan töltötték fel, mert mindig voltak olyanok, akiket át akartak nevelni. Nekünk a családban volt nevelésünk, volt erkölcsünk, s amiben az ember szocializálódik azt nem tudja elfelejteni. Legfeljebb a félelmet tudták belénk nevelni, s azt, hogy ne legyen véleményünk, higgyük el magunkról, hogy nem vagyunk teljes értékű emberek, kevesebbek vagyunk, mint az irányítóink.

Már 53-ban voltunk, mikor értesítést kaptunk, hogy a minisztériumból látogatóink jönnek. Kitakarítottunk, jöttek a látogatók, fényképeztek, s elmentek. Három óra múlva megjöttek a minisztériumi emberek. Akkor derült ki, hogy előző látogatók nem ők voltak. Nagy botrány lett belőle, mert a nyugati rádiók hamarosan bemondták, hogy Magyarországon békeidőben internálótáborok vannak, s az újságok fényképet is közöltek. Ez volt az első eset, hogy a világ értesült létezésünkről.

Aztán hamarosan, a Nagy Imre-kormány megszüntette a táborokat, de haza nem mehettünk. A nagymamám 1952-ben éhen halt, mert nem volt, aki enni adott volna neki. Minket Szegeden a nagy állomáson kitétek, s idegenek fogadtak be albérletbe. Testvéreimmel tanulni akartunk, de sehova nem vettek fel. Gyárba jártunk, s a

párttitkár személyzetis nem javasolta, hogy gimnáziumba járjak. Elmentem sírva az igazgatóhoz, aki viszont az esti tagozatra bújtatva felvett. Így jártam ki a gimnáziumot. Az egyetemre „helyhiány” miatt nem vettek fel két évig. Akkor a rektorhoz mentem el. Nem nyugodtam bele a helyzetembe, az átnevelésem nem sikerült.

1995-ig az internálótáborok történetét a levéltárakban nem lehetett kutatni. Mi is csak akkor tudtuk meg, hogy 12 tábor volt, amikor a dokumentumokba belenézhetünk. 2000-ben határoztuk el sorstársaimmal, hogy összeszedjük az emlékeinket, a tényeket, hogy maradjon valami a történelemnek, hogy lássák, mit csinált velünk, ártatlan magyar emberekkel a kommunizmus.

Az egyesületünk 2000-ben alakult meg, de mára már csak 900-an vagyunk. Sokan élnek közülünk 50-60 000 forintos nyugdíjból, sokuknak kell segélyt adnunk, vagy a temetésbe besegítenünk. Pályázatokat írunk, hogy évente össze tudjunk jönni a Hortobágyon. Kiadtunk már néhány könyvet, az iskolai könyvtárba is hoztunk, hogy olvassátok el a visszaemlékezéseket, s tudjátok, milyen életünk volt, s hol voltak ezek a táborok. Mert ma sokan nem tudják, hogy mit éltünk mi meg, milyen bűnöket követtek el velünk szemben. Hívó katolikusként meg kell bocsátanom, de kérjenek már bocsánatot. Mikor elmentek a tankönyvkiadóhoz, hogy a tankönyvekbe kerüljön be a „magyar gulag” története, azt kérdezték tőlem, hogy mivel tudom bizonyítani, hogy voltak ilyen táborok, és hogy ott voltam. Írtunk az igazságügyminisztériumba, hogy kapjanak kárpótlást, akik ott voltak. Azt írták vissza, hogy „nincs kormány akarat, hogy ezeket kárpótolják”. Magyarországon csak a magyarokat nem kárpótolják, mert a bűnösök még most is ott ülnek a hatalomban, s azt csinálnak, amit akarnak.

Bánhidny Attila: Mi, 10 éves gyerekek a táborban teljesen elkanászosodtunk. Igaz, a táborban iskolánk is volt, mert tanár házaspár is volt a deportáltak között, egy teremben délelőtt az alsó tagozat, délután a felső tagozat járt, de könyvünk és füzetünk nem volt. Az ottaniakkal nem tanulhattunk együtt, nehogy „megfertőzzük” őket.

A tábor után is, 40 éves koromig megmaradt a kirekesztettségem. A Rác-templom melletti iskola igazgatója nem küldte el a gimnáziumba a jelentkezési lapomat, hogy ne vegyenek fel, noha azt mondta, hogy elküldte. A nagyapám, aki korábban a Dobóban tanított intézte el a felvételemet.

A Szent Imre Gimnáziumban az előadás végén egy fiú azt kérdezte, hogy mit tudok javasolni a fiataloknak. Az ottani válaszmegfelelésül elmondom nektek is. Tőlünk amit el lehetett venni, azt elvették, de az emberi tartásunkat a tudásunkat, a hitünket, a jövőbe vetett bizodalunkat nem tudták elvenni. Azt kívánom nektek, hogy tanuljatok, higgyetek, higgyetek magatokban is, még akkor is ha most azt sugallják, hogy élj a semmibe. Nektek, fiataloknak most kell leraknotok azt a fundamentumot, amire a jövőtöket építitek.

Köszönjük, hogy itt lehettünk, és meghallgattatok minket. Az Isten áldjon meg titeket!

F E B R U Á R

2-6. Igazgatói szünet - „síszünet”

9-15. *Dr. Pisákné Balogh Éva* igazgatónő, *Utasi Tamás* és *Kovács Ottó* tanár urak kíséretében 14 tanulónk a lengyelországi Przemyśl város Kanty Szent János Gimnáziumába látogatott a testvériskolai kapcsolatok erősítésére.

15. Az érettségi és szakmai vizsgára jelentkezés határideje.

23. Ciszterci Pedagógiai Nap Székesfehérváron. Iskolánkat 16 tanár képviselte.

25. A kommunista diktatúra áldozatainak emléknapja alkalmából *dr. Hajdú Mária*, a Hortobágyi Kényszermunkatáborokba Elhurcoltak Egyesületének titkára és *Bánhidny Attila*, az egyesület tagja tartotta a megemlékezést.

26. Tantestületi értekezlet.

27-28. Szóbeli felvételi vizsgák a 8. osztályosok számára.

Részesei lehettünk egy legendának

Történelmi távlatokra tekint vissza a legendás magyar-lengyel barátság, melynek továbbfejlődése gyanánt a magyarországi Eger és a lengyelországi Przemyśl között testvérvárosi kapcsolat jött létre. E kapcsolat keretén belül mindkét városból 3 tagú delegáció látogatott el egymáshoz. Megállapodtak egy közös szándéknyilatkozatban, melynek kifejezéséként diákküldöttség érkezett városunkba 2008. augusztus 18-23. között. Ez alatt az egy hét alatt közös élményekre tettünk szert, a lengyel diákok megismerhették Eger nevezetességeit, de mindezek mellett kaptunk egy kis ízelítőt a két nép kultúrájából és közös történelméből. Az együtt töltött hét után a lengyel barátainktól fájó szívvel vettünk búcsút, de vigasztalt bennünket a tudat, hogy meghívást kaptunk a látogatás viszonzásaként egy utazásra, mely 2009. február 9-14. között zajlott le.

Przemyśl egy 68 000 lakosú történelmi város a Kárpát-aljai Vajdaságban, mely a San folyó partján terül el. Multikulturális város, ahol egymás mellett élnek különböző nemzetiségek: lengyelek, ukránok és románok. A legenda szerint a VIII. században Przemyśl-Lestek herceg miután kivívta az ország függetlenségét, a San folyó mentén vadászni indult, és azon a helyen, ahol elejtett egy medvét, várost alapított, melyet a saját nevével Przemyślnak nevezett el. A város szimbóluma és egyben címerállata így egy medve lett. A város sok csatát és háborút átvészelt, ennek ellenére fejlődő, szép és élhető lakhelyet biztosít a polgárainak. Lépten-nyomon visszaköszön a történelmi múlt. 18 templommal, egy várral, egy erődrendszerrel és megannyi műemlékkel büszkélkedhet.

2009. február 9-én felvirradt a várva várt nap. A kezdeti bonyodalmak ellenére kb. 8 órányi, hosszú és

fárasztó utazás után megérkeztünk Przemyślbe, és elfoglalhattuk szálláshelyünket a város kolostorában, ahol az apácák szívélyes üdvözléssel és gőzölgő vacsorával vártak bennünket. Lengyel barátaink – a meleg fogadtatás után – egy kellemes esti sétára invitáltak minket, eközben megtekinthettük a nevezetességeket és műemlékeket, majd megcsodálhattuk az éjszakai fényben úszó város látképét a várból.

Unatkozás kizárva: a helybeliek gondoskodtak a színvonalas időtöltésről, és feszített tempójú programokat állítottak össze. Ezek egy része kulturális jellegű volt, míg a többi időtöltés inkább a szórakoztatásunkra szolgált.

Első reggel részt vettünk a székesegyházban egy latin nyelvű, zenés diákmisszen, amelyet Rojekim püspök celebrált. Az istentisztelet után személyesen is megismerhettük őt és munkásságát. Pár lépés után már az Egyházmegyei Múzeum falai között lépdeltünk, itt megcsodálhattuk a város egyházi jellegű ereklyéit és híres festményeit.

A vallási tradíciókat világi események követték. Látogatást tettünk a Harang és Pipa Múzeumban, amely a város 8 emelet magas óratornyában kapott helyet. Háromemeletnyi egyedi és kézzel készített pipakiállítás után következtek a harangok, melyeket megszólaltathattunk. Az épület legtetijén egy erkélyről csodás panoráma tárult elénk a lüktető városról. Az ínycsiklandozó ebéd után 45 perces út vezetett Jarosławba, ahol lubickolás, csúszdázás és úszás volt a délután attrakciója. Külön sikerélmény volt, hogy *Kovács Ottó* tanár urat is rá tudtuk beszélni, hogy próbálja ki az emeletes csúszdát. A nap záróakkordja ismét esti séta volt a városban.

Szerda reggel első utunk a temetőbe vezetett: megkoszorúztuk az I. világháborús magyar katonák sírját, és *Varga Viktor* elszavalta Gyóni Géza magyar költőnk Csak egy éjszakára ... című versét. A poeta részt vett az itteni harcokban, orosz fogságba esett, és hősi halált halt. Ehhez tudni kell, hogy Lengyelország felosztása után (1795) Przemyśl az Osztrák-Magyar Monarchiához került. A városon fontos kereskedelmi út vezet keresztül, melynek a birtoklását egy erődrendszer építésével képzelték el. Az erődítési munkálatok 1854-től az I. világháború kitöréséig, 1914-ig tartottak. Ez az erőd a harmadik legnagyobb Európában a maga 45 kilométeres hosszúságával. 1914 őszén került orosz blokádnak alá, s 1915 márciusában két hónapra el is foglalták. A német-osztrák-magyar egyesített haderőnek azonban sikerült visszafoglalnia.

A történelmi megemlékezés után következett egy kis sport. Testvérvárosunk kiváló fekvésének köszönhetően saját síparadicsommal büszkélkedhet, melyet mi is kipróbáltunk. Akadtak közöttünk profi sízők, de voltak olyanok is, akiknek bizonytalan volt a léptük a sílécekkel, nekik szakképzett oktatók segítettek elsajátítani az alapokat.

Az egész programsorozatot egyfajta kontraszt jellemezte, mert a síelés után a következő program a híres Kalwaria Paławska katedrálisának megtekintése volt. Lenyűgözött bennünket az épület monumentalitása és díszítettsége, de talán a legcsodálatosabb az oltárkép volt, melyről számos legenda és csoda kering világszerte. Vacsorára egy különleges nemzeti ételt kóstolhattunk meg,

Események

amely annyira elnyerte tetszésünket, hogy a receptjét el is kértük a nővérektől. Ezen az estén az apácák nem táltak fel desszertet, ugyanis lengyel barátaink meghívtak bennünket a város legkedveltebb cukrászdájába egy-egy különleges fagyaltkehelyre.

Eljött az új nap, amikor a város alpolgármestere és előljárósága fogadta 18 fős csapatunkat. A szívélyes beszélgetés döntően a két nemzet azonos szokásait, ill. a szokások különbözőségeit tárgyalta meg. A találkozót zá-

rásaként a küldöttség vezetői ajándékot adtak és kaptak. Utunk következő állomása a bob-pálya volt, ahol egy órát csúszkáltunk, majd a bobról korcsolyára váltva lengyel társainkkal együtt siklottunk, igaz, néha le is huppantunk

a jégre. Ebéd után megcsodálhattuk Lengyelország egyik legszebb reneszánsz kastélyát, melyet egy 20 holdas díszpark vesz körül. A szabályos négyzet alaprajzú, négy sarokbástya királyi lakhely udvara részben árkádos. A kastély legszebb ékei többek között a pompázatos attikás pártázat, a stukkódíszek és falfestmények. A nap zárása a Valentin-napi sulis diszkó volt. A legújabb hazai és európai előadók számaira táncoltunk közösen a lengyel iskola tanulóival.

Felvirradt az 5. nap. Az aktuális programot sport nyitotta. Ehhez megfelelő hangulatot teremtett az éjszaka lesett friss hó, a hideg és a metsző szél. Ismét sielni mentünk, s a korábbi oktatás olyan eredményesnek bizonyult, hogy a kék pályán már mindannyian vállaltuk a lesiklást – ezáltal sikerélményekkel gazdagodva indultunk ebédelni.

Események

A délután első felében testvériskolánk tanulói zenés-táncos műsorral szórakoztattak bennünket. De ezzel még

nem ért véget a nap, sőt a hét fénypontját adta az a konferencia, amely a „nemzeti” sportban elért eredményekről, sikerekről számolt be. Megismerhettük egy-egy sportág hírességeit, csillagait, nemzeti büszkeségeit. A bemutatókat 2-2 fős csapatok tartották angol nyelven, látványos

prezentációkkal színesítve.

A találkozó vége egy közös búcsúvacsora volt, melyen felidéztek a hét legszebb, legmulatságosabb és legerősebb pillanatait, továbbá a jövőbeli viszontlátást tervezgették.

Az elválás mindig nehéz, és kicsit fáj is, de emlékekkel, élményekkel telve köszöntünk el lengyel barátainktól, és indultunk el Magyarország felé. Ez az utazás, melynek emléke minket egy életen át elkísér, rávilágított arra, hogy az angol vagy más idegen nyelv ismerete különböző embereket, népcsoportokat, kultúrákat képes összekapcsolni, egybekovácsolni.

Mi átadjuk a stafétabotot az utánunk következő csapatnak, hogy ők öregbítsék iskolánk jó hírét, vigyék el a nagyvilágba, erősítsék és mélyítsék a két iskola testvéri kapcsolatát, a híresen jó magyar-lengyel barátságot, hogy ők is részesei lehessenek ennek a legendának.

Üveges Anita 11.A

Egy régi-új bemutató

2009. február 17-én a Gárdonyi Géza Színházban Szophoklész Antigoné c. drámáját láthattuk a Kovács Műhely előadásában. Az előadásban az ókori hagyományokat modern elemekkel ötvözték, így különleges hangulatú előadásnak lehettek résztvevői a nézők.

Függönyt nem használtak, akárcsak az ókori, görög színházakban. A színpad hátsó részének közepén különböző dobokból és csilingelő hangszerekből komplett hangeffekt-tárat lehetett látni. Mikor beléptünk a nézőtérre, dobszó fogadott minket, és ez megteremtette az ókori görög előadások hangulatát. A kar éneke jelezte a darab kezdetét, így a nézők gyorsan elcsendesedtek.

Díszletként a mennyezetről csüngő karikákat és egy kötelet használtak. A háttérben függő színes karikák – véleményem szerint – magát a mondanivalót jelképezték, amely a kor embere számára már jól ismert volt. A kötéllal pedig elkülönítettek vagy összekapcsoltak szereplőket,

különböző helyszíneket ábrázoltak, vagy a szereplők közti ellentétet hangsúlyozták, még például a tenger hullámainak megformálásához is felhasználták, és Teiresziász botját is ez helyettesítette. Remekül láthatóvá tették ezáltal a Kreon és Hajmon közötti feszültséget is. Antigonét magányában körbe vette a kötel, jelezve egyedül létét, és rátekeredve a közelgő végét.

Egy szereplő több szerepet is eljátszott (pl.: Antigoné, Haimón, Euridiké, fiúcska egy színész volt, a másik színész Iszméné, Teiresziász és az ör szerepét adta elő.) Az egyes szerepek közötti áttűnést különböző színű maszkok és egyszerű jelmezek felvétele jelentette. A szereplők nem mentek le a színpadról, a nézők előtt „öltöztek át” a karikákról levett álarcokba. A különböző színű maszkok, és a ruhára felvehető zsinórjelmezek más-más szerepet takartak, és a színek megválasztása sem volt mellékes. Haimónnak a piros volt a színe, az indulat, a szerelem és a véres halál jelképe. Kreónnak az arany, az uralmat és hatalmat jelképezte. Antigonét a fehér jellemezte, az ártatlanság és hűség jeleként.

Az ókori kar szerepét itt három fő vette át, hangulatos dalokat énekeltek, táncoltak, s a kötelet is ők kezelték. Előadásukban is keveredtek az ókori hagyományok és a modern vonások: énekelve kötötték össze az epeiszodiókat, a dalaikban azonban napjainkra vonatkozó utalásokat is találunk (Jézus Krisztus, hamvazószerda, Radnóti Miklós, stb.). A nézőknek bizonyosan tetszett, ahogy a kar szerepelt éppúgy, mint egykor, olykor a király oldalán álltak, aztán váratlanul leültek a nézőtérre, vagy a színpad szélére, így érzékeltették, hogy mégis függetlenek. Különböző stílusban énekeltek, így fejezték ki a köznép vagy a néző változatos véleményét. Még rappeltek is, volt daluk „az elalvó nézők számára”, olykor humorral oldották a műben érzékelhető feszültséget.

Mivel az ókorban csak férfiak játszhattak, most a női szerepeket férfiak, Kreón szerepét azonban egy nő (Ráckevei Anna) játszotta el. A színésznő tökéletesen alkalmas volt ennek a kemény, mogorva karakternek az alakítására. A rendező jól kifejezte Kreón hatalmát és dicsőségét: belépését dobszó kísérte, arcát lámpafény világította meg. Bár női színész formálta meg, mégis érezni lehetett tekintélyét.

Amikor Haimón meghalt, Kreón a fia jelmezét hozta be a karján, és piros kesztyű volt a kezén. Ezzel büntetését is kiemelte. Euridiké halála után Kreón rájött, hogy súlyos büntetést kapott igazságtalan parancsai miatt. Szörnyű áron kellett megtanulnia, hogy hiába uralkodó, fölötte vannak az istenek, és parancsaiknak még a király is köteles engedelmessé válni.

A feszültséget fokozták a hangeffektek. A fontos rendezet meghozatalakor például dobpergés jelzett. A különböző hangszínek a szereplők véleményének változását jelezték.

A világítás is remek eszköz volt, például a fények teljes lekapcsolása halált, veszélyt, rosszat sejtetett. A különböző eszközök hatásos érzékelhetővé tették a műben rejlő érzelmeket.

A 10. K osztály tanulójának dolgozataiból

Kedves Testvéreim!

A nagyböjt kezdetén, amely intenzív lelki gyakorlás időszaka, a liturgia három bűnbánati gyakorlatot javasol a bibliai és a keresztény hagyományból: az imádságot, az alamizsnát és a böjtöt. Ezek felkészítenek arra, hogy jobban tudjuk ünnepelni a húsvétot, és megtapasztaljuk Isten hatalmát, aki – ahogy húsvét vigíliáján hallani fogjuk – „számúzi vétünköt, lemossa minden bűnünket, a bűnbánóknak ártatlan szívet ad, a szomorkodóknak vigaszt kínál. Távol úzi a gyűlölködés átkát, és meghozza a békés egyetértést, a zsarnok gőgjét is fekezi.” (Húsvéti örömeinek) ...

A nagyböjt arra a negyven napra emlékeztet, amelyet az Úr böjtölve töltött a pusztában, mielőtt elkezdte nyilvános működését. Ezt olvassuk az evangéliumban: „Akkor a Lélek a pusztába vitte Jézust, hogy a sátán megkísértse. Negyven nap és negyven éjjel böjtölt, végül megéhezett” (Mt 4,1-2). ...

Az Újszövetségben Jézus megvilágítja a böjt mély értelmét, megbélyegezve a farizeusok magatartását, akik ugyan aprólékos pontossággal betartották a törvény előírásait, de szívük távol volt Istentől. A valódi böjt, ismétli másutt is az isteni Mester, inkább a menyeyi Atya akaratának teljesítése, aki „a rejtekben is lát, és megjutalmaz” (Mt 6,18). Ő maga mutat példát erre, amikor negyvennapos pusztai tartózkodása végén azt feleli a Sátánnak, hogy „Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden tanítással is, amely az Isten szájából származik” (Mt 4,4). Az igazi böjt célja tehát az, hogy a „valódi étellel” táplálkozzunk, amely Isten akaratának teljesítését jelenti (vö. Jn 4,34). ...

Úgy tűnik, napjainkra a böjt gyakorlata vesztett lelki értékéből, és egy olyan kultúrában, amelyet az anyagi jólét keresése jellemez, inkább a testi egészséget karbantartó terápiás eszközzé válik. A böjtölés minden bizonnyal javíthatja a testi egészséget, de a hívők számára elsősorban lelki „gyógymód” mindannak leküzdésére, ami megakadályozza őket, hogy önmagukat Isten akaratához alakítsák. ...

Tartsuk fontosnak a nagyböjtöt minden családban és minden keresztény közösségben, hogy általa eltávolítsuk mindazt, ami szétszórta teszi lelkünket, és megerősítsük azt, ami táplálja a lelket, megnyitva szívünket Isten és a felebarát szeretetére. Fordítsunk több figyelmet az imádságra, a szentírásolvasásra, a bűnbánat szentségéhez és az Oltáriszentséghez járulásra, főleg a vasárnapi szentmisén. Ezzel a belső készséggel lépünk be a nagyböjt bűnbánó légkörébe. Kísérjen minket a Boldogságos Szűz Mária, Causa nostrae laetitiae (Örömmünk oka), és támogassa törekvésünket, hogy szívünk megszabaduljon a bűn rabságától, hogy egyre inkább „Isten élő tabernáculumává” tegyük. Miközben imáimról biztosítok minden hívőt és egyházi közösséget, hogy eredményes nagyböjti időszakot éljen, ezzel a jókívánsággal szívőből terjesztem ki mindenkire apostoli áldásomat.

A Szentatya nagyböjti üzenetének részletei
2009. február 17.

P o e z i s

„Phoenix”: Valentin nap

Mit is jelent ez a február tizennegyediké?
A szerelmesek ezt a napot vajon felejtik-e?
Ha igazán szerelmesek, beléjük ivódik,
Az életük sok ilyen nappal megvidámodik.

Ünnepre hív fel az évnek ez a napja,
Sok szerelmes az ajándékot adja és kapja.
De az igazi ajándék a szerelem,
Pedig azt nem pénzért veszem.

Szenvedély, tűz van a szívek között,
Nem anyagi keret, amely kötött.
A szerelemből nem lehet eleget adni
Ám ugyanúgy nem lehet eleget kapni.

Ha egyszer megkóstolnád az ízét,
Haláloed percéig el nem felednéd.
Vágyakozol e perzselő láng után,
Emiatt követsz el minden tettet bután.

Nem számít már neked semmi a világon,
Csak hogy a szerelmed örökké lángoljon.
Vak leszel, hiszen a szerelem elvakít,
Életet és halált a szerelem tanít.

Valentin-nap a szerelmesek ünnepe,
Nekik ez a nap a világ közepe.
Ámor nyila nem válogat, hogy kit érjen:
Lehet, hogy máris megsebzett Téged!

G r a t u l á l u n k

Február 6-án megszületett **Nagygyörgyné Béres Il-dikó** tanárnő **Ádám** nevű kisfia. Jó egészséget, hosszú életet kívánunk a kisbabának, a testvéreinek és a szülőknek.

G r a t u l á l u n k

Február 27-én megszületett **dr. Ivádkyné Vincze Márta** tanárnő **Jázmin Anna** nevű kislánya. Az újszülött kislánynak, a testvéreinek, a szülőknek jó egészséget és hosszú életet kívánunk.

LEGYÉL TE IS SZERKESZTŐ!

Ha van Téged érdeklő téma, vagy van kész anyag, amivel színesíteni szeretnéd az iskolaújságot, keresd meg a szerkesztőket vagy **Kovács Ottóné** tanárnőt! Szívesen közlünk minden írást, amely az iskolánk szellemiségétől nem idegen.

Szerkesztőség:

Felelős kiadó: **Dr. Pisákné Balogh Éva** igazgatónő.

Felelős szerkesztő: **Kovács Ottóné** tanárnő.

Villámpostacím: **deleo@citromail.hu**

Diákszerkesztő: **Tóth Ágnes 12. B és Kengyel Dóra Boróka 9. C** osztályos tanuló.

Technikai munkatárs: **Kovács Ottó** tanár úr.